

Kaj Leo Holm Johannesen
løgmaður

Fólkavøkstur er aðalmál hjá samgonguni

Í grein hin 11. mai sóknast Hallur av Rana og Arni Winthereig eftir ætlanum í mun til fólkafráflyting. Somuleiðis leggja teir samgonguna undir at niðurraðfesta útbúgvingarøkið og fyri at hava skapt gjógv millum rík og fátæk. Til hetta er at siga, at fólkavøkstur er málið undir øllum politikkinum hjá samgonguni. Útbúgvingarøkið er raðfest frammarlaga seinnu árin, og Føroyar eru ikki ávegis at gerast eitt stættasamfelag. Tvørturímóti eru munirnir millum rík og fátæk í Føroyum millum teir minstu í heiminum.

Fólkavøkstur er aðalmál hjá samgonguni

Fólkafráflyting er størsta avbjóðing fyri føroyska samfelagið. Har eru tó ongar einfaldar, skjótar ella lættvunnar loysnir, ið lyfta hesa avbjóðing. Fyri at fáa fleiri ung heimaftur eru tað fleiri viðurskipti sum hava týðning, fyrst og fremst arbeidsmøguleikar og vælferðartænastur. Men fyrirtreytin undir øllum hesum viðurskiptum er búskaparvøkstur. Føroyski búskapurin er í vøkstri, og vøkstururin telist millum teir hægstu í Evropa. Samstundis er hallið á figgjarlógini mill-

Eftir umleggingina fer skattatrýstið í Føroyum at verða meira líkt teimum í hinum Norðanlondunum og fer at gera tað meira lokkandi fyri fólk at koma heim aftur eftir loknan lestur

um tey lægstu í Evropa í mun til BTÚ. Megna vit at varðveita henda vøkstur og ein sunnan búskap, hava vit góðar fyrirtreytir at skapa fólkavøkstur.

Rationaliseringar eru neyðugar – eisini innan útbúgvingarøkið

Samfelagsbúskapurin kann tó ikki liva við halli í eitt longri áramál. Neyðugt er at hyggja eftir øllum økjum, eisini útbúgvingarøkinum við tí endamáli at fáa meira fyri minni. ÚSUN-skipanin eggjar mongum lesandi at fara út í heim at nema sær útbúgving. Hóast tillagingar verða gjørdar í skipanini, verður ÚSUN-skipanin framvegis ein av heimsins bestu lestrarstuðulsskipanum. Eg eri tí sannførdur um, at skipanin

framvegis fer at virka fyri, at føroyingar fara út í heim at útbúgva seg.

Samgongan hevur raðfest útbúgvingarøkið. Í samtyktu figgjarkørmunum er rúm fyri metstórum næmingatali á miðnámi. Játtanin til Fróðskaparsetrið er økt við 4 mió. kr. frá 2010 til í ár.

Rationaliseringar og nýskapen er sett ovast á dagskrá hjá stjórnnum kring allan heim. Tað er eitt trýst at skapa meira fyri minni. Og tað ber til, eisini innan hægri útbúgving. Figgjarliga tilfeingið er avmarkað, og krøvini eru stór. Tí er nýhugsan vegurin fram, og eg eri sannførdur um, at Fróðskaparsetrið fer at mennast enn meira, hóast játtanin er avmarkað.

Føroyar eru ikki eitt stættasamfelag

Føroyar eru ikki og eru ei heldur ávegis at blíva eitt stættasamfelag. Tað munnu vera fá lond í heiminum, har ójavnarnir lutfalsliga eru so smáir. Sambært kanning hjá Hagstovuni eru ójavnarnir í Føroyum minni enn í øðrum londum. Munurin millum hægstu inntøkur og lægstu inntøkur er munandi lægri enn í grannalondunum. Tí er ræðumyndin um eina risa gjógv millum rík og fátæk, og at Føroyar er blivið eitt stættasamfelag, sum eitt nú andstøðan støðugt førir fram, misvisandi.

Samgongan hevur framt eina skattanýskipan. Føroyar høvdu eitt tað hægsta skattatrýstið í heiminum á lønum. Fyri eitt nú fólk við longri útbúgving merkti hetta, at tey – við somu inntøku – vildu havt upp í fleiri túsund krónur meira eftir aftan á skatt í Danmark enn í Føroyum. Men eftir umleggingina fer skattatrýstið í Føroyum at verða meira líkt teimum í hinum Norðanlondunum og fer at gera tað meira lokkandi fyri fólk at koma heimaftur eftir loknan lestur.

Eyðun á Borg

Gelur hanin, ella »djelur« hann? Munur á sunnanfjørðs- og norðanfjørðsmáli!?

Starvsfelagi spurdi meg, hvussu vit úttala orðið, »gelur«. Norðan fyri Skopunarfjørð siga vit »djelur«, í hvussu so er í Suðurstreymoy; men eg havi varhugan av, at onkur vestanfyri og norðanfyri eisini sigur »gelur«!?

Dugir onkur at siga mær, um høvuðsreglan er, at sunnanfjørðsfólk siga »gelur« og norðanfjørðsfólk siga »djelur«?

Málfrøðingarnir í máltáttinum hjá Útvarpinum kundu kanska tikið málið upp!?

undir Argjahamri á halvørðsøku 2012
Við hanamálskvøðu

Tíðindaskriv frá

**Tjóðveldi,
Javnaðarflokkurin,
Framsókn**

Bann fyri at selja og keypa fiskiloyvi

Andstøðan á løgtingi hevur í dag lagt fram uppskot á ting, ið setur bann fyri at selja og keypa fiskiloyvi á privata marknaðinum.

Skotið verður upp at seta hesa grein inn í lógina um vinnuligan fiskiskap:

“Veðiloyvi eru bert tíðaravmarkað brúksloyvi og kunnu ikki avhendast millum eigarar av fiskiførum ella til aðrar privatar ella lögfrøðiligar persónar. Skiftir fiskifar eigara, fella veðiloyvið og øll fiskirættindi beinanvegin aftur til landið.

Tó verður gjørligt hjá loyvishavara at skifta eitt fiskifar út við annað, ið hevur somu ella minni fiskiorku, men ikki millum bólkur.

Grundgevingarnar eru m.a. hesar:

Tað stendur øllum greitt, at ein stórir og vaksandi handil fer fram við veðiloyvum og fiskirættindum í føroyska fiskiskipaflotanum.

Úrslitið er, at brúksloyvi og fiskirættindi, sum upprunaliga eru givin frá landinum til fiskifør, gerast ein privat söluvøra. Tann, ið fer úr vinnuni, fær stóran vinning, meðan tey eftirverandi fiskiførini sita við stórar og vaksandi skuld.

Eldri skip, ið hava eitt lítið og minkandi virði sum veðitól, verða keypt og seld fyri høgur prísir – og talan er sostatt um, at fiskirættindini undir Føroyum, ið er fólksins ogn, gerast ein spekulatjónsvøra, ið endar á alt færri hondum.

Nú makrelurin í føroyskum sjógvum er vorðin millum mest virðismikla tilfeingi at sleppa framat, fer handilin við veðiloyvum umvegis uppkeyp av skipum, og umvegs ymsar kreativar loysnir við at flyta veðiloyvi og fiskirættindi millum skip, bara at vinda uppá seg.

Verður onki gjørt nú, er ongin ivi um, at rættindini til fiskiríkidømið undir Føroyum og á teimum leiðum, ið Føroyar hava samráðst seg til umbýti av rættindum við onnur lond, er endað á nøkrum heilt fáum og útlendskum hondum. Harvið er sjálvt ræðið á føroyska tilfeinginum farið frá føroyska samfelagnum.

Løgtingið hevur samtykt, at í 2018 skal ein nýggj skipan gerast. Tí verður við hesum skotið upp at gera eina bráðfeingis broyting í lógini um vinnuligan fiskiskap.

Endamálið er – áðrenn tað er ov seint – at geva politisku skipanini og føroyska samfelagnum eitt skotbráð at finna semjur um eina varðandi skipan, ið kann uppfylla endamálini við føroyskum fiskivinnupolitikki.

14. mai 2012